

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор
_____ проф. Володимир СМОЛАНКА

_____ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС магістр

за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»

(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр»,

освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

РОЗРОБЛЕНО
Фаховою атестаційною комісією
за спеціальністю
016 «Спеціальна освіта»
Голова комісії
_____ д. пед. н. Світлана СТЕБЛЮК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступників на навчання для здобуття ОС магістр
за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»
(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості.

Фахове випробування проводиться при вступі для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра (ОКР спеціаліста) з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Прийом абітурієнтів, які здобули освітній ступінь (ОС) бакалавра, для здобуття ступеня «магістр» в галузі «01 освіта / педагогіка», за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» проводиться за результатами фахових вступних випробувань. Вступні випробування проводяться у формі письмового тестування.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін відповідно до програми підготовки фахівця за ОС «магістр» за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки); закономірностей психічного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, розкриття методів та принципів навчання і виховання дітей даної категорії; ознайомлення з принципами та змістом корекційно-розвиткової роботи з подолання інтелектуальних порушень; формування практичних вмінь та навичок діагностики та корекції інтелектуальних порушень у дітей. Програма фахового випробування розглядається у комплексі з такими навчальними дисциплінами: «Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка)», «Спеціальна психологія», «Спеціальна методика навчання української мови», «Спеціальна методика навчання математики», «Методика організації виховної та профорієнтаційної роботи у спеціальних навчальних закладах», «Спеціальна методика навчання соціально-побутової орієнтації».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки за ОС «магістр» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за ОС «бакалавр» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі «01 освіта / педагогіка». Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Змістом програми є 107 питань з дисциплін фундаментального та професійно-орієнтовного циклу навчального плану, які охоплюють знання, уміння і навички набуті в процесі вивчення цих дисциплін, а саме:

- науково-теоретичні основи побудови процесу навчання, виховання та корекції психофізичного розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в закладах спеціальної та інклюзивної освіти України;

- сучасні вміння у відповідності з актуальними завданнями корекційної психопедагогічної науки та практики творчо і продуктивно розв'язувати комплексні корекційно-розвиткові та педагогічно-виховні проблеми спеціального навчання, особистісного становлення і соціалізації осіб з порушеннями психофізичного розвитку;

- знання про основні сутнісні психологічні характеристики дітей з порушеннями психофізичного розвитку; об'єктивні і суб'єктивні причини їх відставання у розвитку; методологічні основи навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності; особливості їх адаптації до нових вимог навчально-виховного процесу; корекційного спрямування навчання і виховання; технологію формування мультидисциплінарної команди, яка б супроводжувала спеціальну та інклюзивну форму навчання;

- сучасні знання з методики навчання української мови учнів з інтелектуальними порушеннями у спеціальних закладах; сучасних технологій навчання української мови з позиції комунікативної компетенції мовної освіти;

- практичні вміння, які забезпечують можливість здійснення завдань з корекції недоліків розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями;

- система знань з методики викладання математики, основних понять з кожної теми, навичок з використання отриманих знань у повсякденній практичній діяльності щодо проведення навчально-розвивальних занять та корекційно-виховних заходів, організації навчально-виховної роботи з предмета «Математика» у спеціальних закладах;

- знання про основні методи і прийоми, засоби та форми навчання основ української мови, математики учнів 5-10 кл. спеціальних шкіл;

- теоретико-методологічні знання про зміст, форми організації, особливості методики організації виховної та профорієнтаційної роботи з учнями з інтелектуальними порушеннями у спеціальних школах і навчально-реабілітаційних центрах, інклюзивних (інтегрованих) класах закладів загальної середньої освіти і практичні навички роботи з дітьми означеної категорії;

- теоретичні та практичні знання і вміння з методики викладання курсу соціально-побутової орієнтації для школярів з порушеннями інтелекту, спрямованого на їхню підготовку до самостійного життя і праці та успішну соціальну адаптацію.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Корекційна психопедагогіка.
2. Спеціальна психологія.
3. Спеціальна методика навчання української мови.
4. Спеціальна методика математики.

5. Методика організації виховної та профорієнтаційної роботи у спеціальних навчальних закладах.

6. Спеціальна методика навчання соціально-побутової орієнтації.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Питання з дисципліни «Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка)»

1. Предмет, завдання, основні поняття та категорії корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки).

2. Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості, їхнє значення для організації спеціальної допомоги.

3. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту легкого та помірною ступенів.

4. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту тяжкого та глибокого ступенів.

5. Корекційно-виховні завдання та зміст роботи спеціальних ЗДО для дітей з інтелектуальними порушеннями.

6. Характеристика системи закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями шкільного віку в Україні.

7. Завдання, зміст, основні напрямки корекційно-виховної роботи у спеціальній школі для дітей з інтелектуальними порушеннями. Засоби корекції.

8. Своєрідність процесу навчання у спеціальних та інклюзивних класах.

9. Структура дефекту при розумовій відсталості.

10. Взаємозв'язок навчання, виховання, розвитку і корекції.

11. Сутність корекційної роботи з дітьми з ІІІ. Спеціальні засоби та умови корекції у навчально-виховному процесі та режимі дня.

12. Особливості навчального процесу в спеціальній школі.

13. Характеристика структури навчальної діяльності учнів з інтелектуальними порушеннями.

14. Зміст освіти дітей з інтелектуальними порушеннями. Нормативні документи, що регламентують зміст спеціальної освіти. Підручники та навчальні посібники.

15. Характеристика принципів навчання дітей з інтелектуальними порушеннями (свідомості та активності, науковості, системності, доступності, послідовності, міцності засвоєння знань).

16. Індивідуальний та диференційований підхід як провідний принцип навчання дітей з порушеннями розумового розвитку.

17. Характеристика принципу корекційно-розвиткової спрямованості навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.

18. Особливості застосування наочних, практичних і словесних методів навчання у спеціальній школі.

19. Принципи корекційно-виховної роботи з дітьми з помірними і важкими інтелектуальними порушеннями.

20. Особливості виховання та соціально-трудової адаптації дітей з III помірного та важкого ступенів.
21. Урок як основна форма навчання учнів спеціальних ЗЗСО/спеціальних класів для дітей з інтелектуальними порушеннями.
22. Загальна характеристика типів та структури уроків у спеціальній школі.
23. Пропедевтичні уроки та їх роль у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями.
24. Особливості проведення уроків систематизації та узагальнення знань, умінь та навичок.
25. Екскурсія, її роль у навчанні учнів з інтелектуальними порушеннями, вимоги до проведення.
26. Підготовка вчителя до уроку.
27. Специфіка контролю знань, вмінь та навичок в учнів спеціальної школи.
28. Особливості проведення самопідготовки в спеціальній школі.
29. Загальна характеристика системи трудового навчання учнів спеціальної школи.
30. Корекційно-виховна роль праці у спеціальній школі.
31. Сутність процесу виховання та особливості його реалізації в спеціальній школі.
32. Класифікація методів виховання та особливості їх реалізації в спеціальній школі.
33. Характеристика принципів виховання у спеціальній школі.
34. Особливості формування дитячого колективу у спеціальній школі.
35. Провідна роль дефектолога у навчально-виховному процесі. Структура професійної діяльності олігофренопедагога.
36. Вимоги до якостей особистості і професійно-педагогічної підготовки вчителя спеціальної школи.
37. Внутрішкільне керівництво і контроль у спеціальній школі. Його функції, форми, вимоги до контролю.
38. Планування навчально-виховної роботи в школі. Види планів, їх структура та зміст. Річний план спеціальної школи.
39. Завдання і зміст роботи логопеда, психолога спеціальної школи.
40. Методична робота в спеціальній школі, її форми.

Питання з дисципліни «Спеціальна психологія»

1. Психологічна характеристика пізнавальної діяльності учнів з порушенням інтелекту.
2. Властивості відчуттів та сприймання у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
3. Особливості зорового та слухового сприймання у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
4. Сприймання простору і часу дітьми з порушенням інтелекту.
5. Корекція недоліків сприймання у дітей з інтелектуальними порушеннями.

6. Характеристика процесу запам'ятовування у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
7. Корекція недоліків пам'яті у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
8. Характеристика особистісного аспекту мислення у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
9. Операційний аспект мислення у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
10. Особливості видів мислення у дітей з порушенням інтелекту.
11. Корекція недоліків мислення у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
12. Характеристика експресивного та імпресивного усного мовлення у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
13. Особливості регулювальної функції мовлення у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
14. Писемне мовлення дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
15. Корекція недоліків мовленнєвої діяльності у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
16. Характеристика уваги дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
17. Корекція недоліків уваги у дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

Питання з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови»

1. Зміст навчання української мови та критерії його відбору. Структура і зміст програми.
2. Українська мова як навчальний предмет у спеціальній школі. Зміст та методика проведення уроку української мови.
3. Принципи та методи навчання української мови.
4. Зміст і завдання інтегрованого курсу «Навчання грамоти». Методи навчання грамоти.
5. Зміст шкільного курсу вивчення фонетики та його значення.
6. Методика опрацювання елементів лексики. Види вправ із лексики.
7. Методика вивчення морфемної будови слова.
8. Особливості засвоєння граматики дітьми з інтелектуальними порушеннями.
9. Методика вивчення частин мови у спеціальній школі.
10. Методика роботи над реченням у спеціальній школі.
11. Методика формування в учнів уявлень про текст.
12. Завдання і зміст роботи з розвитку мовлення учнів з інтелектуальними порушеннями.
13. Робота з розвитку зв'язного писемного мовлення дітей з інтелектуальними порушеннями у спеціальній школі.
14. Методика вироблення в учнів навичок правильного, виразного та швидкого читання.
15. Методика опрацювання художніх творів.

Питання з дисципліни «Спеціальна методика навчання математики»

1. Мета та завдання навчання математики у спеціальній школі.
2. Зв'язок математики з іншими навчальними дисциплінами.
3. Принципи побудови навчальної програми з математики. Концентричність розташування матеріалів у програмі.
4. Структурні особливості програми з математики для учнів з інтелектуальними порушеннями.
5. Диференціація навчальних вимог до учнів з порушеннями інтелекту з різним рівнем засвоєння матеріалу.
6. Поняття про методи навчання математики в спеціальній школі та їх класифікацію.
7. Особливості використання наочних та практичних методів на уроках математики для дітей з інтелектуальними порушеннями.
8. Основні вимоги до уроку математики в спеціальній школі. Типи уроків математики для учнів з інтелектуальними порушеннями.
9. Основні завдання пропедевтичного періоду вивчення математики у спеціальній школі.
10. Завдання і зміст вивчення геометричного матеріалу школярами з порушеннями інтелекту.
11. Організація роботи учнів з інтелектуальними порушеннями над розв'язуванням арифметичних задач
12. Методика усної та письмової нумерації чисел в межах 1000, обчислення прикладів на додавання і віднімання у курсі математики спеціальної школи.
13. Методика виконання дій додавання і віднімання з числами, вираженими метричними мірами, у спеціальній школі.
14. Час та особливості його вивчення учнями з інтелектуальними порушеннями.
15. Значення усної лічби для учнів з порушеннями інтелекту. Форми і прийоми усної лічби на уроках математики у спеціальній школі.

Питання з дисципліни «Методика організації виховної та профорієнтаційної роботи у спеціальних навчальних закладах»

1. Особливості психофізичного розвитку дітей з порушенням інтелекту, що ускладнюють процес їхнього виховання.
2. Виховання особистості дітей з порушенням інтелекту у колективі.
3. Індивідуальний підхід у вихованні дітей з порушенням інтелекту.
4. Методи виховання дітей з порушенням інтелекту
5. Методи формування у дітей з порушенням інтелекту навичок і звичок моральної поведінки.
6. Рольова гра, як метод закріплення адекватної поведінки та позитивних якостей дитини, необхідних для майбутнього самостійного життя.
7. Стимулювання діяльності та поведінки учнів з порушенням інтелекту.
8. Профорієнтаційна робота у спеціальній школі: її завдання, зміст та структура.

9. Особливості виховання дитини порушенням інтелекту у сім'ї.
10. Роль колективу у вихованні учнів з порушенням інтелекту.

Питання з дисципліни «Спеціальна методика навчання соціально-побутової орієнтації»

1. Особливості засвоєння матеріалу з соціально-побутової орієнтації учнями з інтелектуальними порушеннями.
2. Охарактеризуйте комплексне навчання, виховання, розвитку і корекції у процесі навчання СПО учнів з порушеннями інтелекту.
3. Дайте характеристику індивідуального та диференційованого підходу у процесі навчання СПО. Наведіть приклади.
4. Охарактеризуйте словесні методи – розповідь, усний виклад матеріалу, пояснення, робота з книгою та застосування їх у навчанні СПО для учнів з інтелектуальними порушеннями.
5. Охарактеризуйте наочні методи – демонстрація, самостійне спостереження та застосування їх у навчанні СПО для учнів з інтелектуальними порушеннями.
6. Ігровий матеріал на заняттях СПО, його призначення та особливості використання в закладі освіти з інклюзивним навчанням.
7. Охарактеризуйте види позакласної роботи з СПО в середніх і старших класах закладу освіти з інклюзивним навчанням.
8. Взаємодія з батьками у навчанні СПО учнів з інтелектуальними порушеннями.
9. Застосування навичок соціально – побутового орієнтування для учнів з порушеннями інтелекту у повсякденному побуті.
10. Охарактеризуйте види ігор на уроках СПО для дітей з інтелектуальними порушеннями. Наведіть приклад.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове випробування (надалі – екзамен) проводиться за рейтинговою системою оцінювання з використанням 100-бальної шкали. Оцінювання підготовленості вступників здійснює фахова комісія на підставі результатів письмового тестування. Структура білету включає 25 тестових завдань, кожне з яких має п'ять варіантів відповідей. Вірних відповідей може бути від однієї до чотирьох. Правильна відповідь на кожне питання оцінюється чотирма балами.

Максимальна кількість балів становить 100. Стобальна система оцінювання переводиться у 200 бальну за спеціальною таблицею. Таким чином, абітурієнт може набрати максимальну кількість балів 200.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В. І. Підготовка учнів допоміжної школи до самостійної трудової діяльності / В.І. Бондар. – К.: Радянська школа, 1987. – 128 с.
2. Вержиховська О. М. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку: Навчально-методичний посібник /

О.М.Вержиховська, О.М. Бонецька, А.В. Козак. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2013. – 372 с.

3. Висоцька А.М. Основні напрямки виховної роботи з формування спеціальної поведінки учнів допоміжних шкіл-інтернатів: методичний посібник / А.М. Висоцька, І.І. Івашина. – Черкаси: ЧОПОПП, 2003. – 31 с.

4. Висоцька А. М. Організація позакласної виховної роботи в спеціальних навчальних закладах для дітей з розумовою відсталістю (5-10 класи) : методичні рекомендації / А.М. Висоцька. – К.:ПрАТ «Видавництво «Київська правда», 2012. – 106 с.

5. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі навчальний посібник / О. В. Гаврилов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с.

6. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І.Бондаря, В.М. Синьова. - К. : „МП Леся”, 2011. – 528 с.

7. Дмитрієва І. В. Шляхи естетичного виховання розумово відсталих школярів / І. В. Дмитрієва // Дефектологія. – 2006. – № 3. – С. 35-39.

8. Дробот Л.С., Мерсіянова Г.М. Соціально-побутове орієнтування учнів допоміжної школи. – К. : Освіта, 1992. – 159 с.

9. Єременко І. Г. Дидактичні основи уроку в допоміжній школі / І.Г.Єременко. – К.: Рад.шк. 1996. – 130 с.

10. Кваліфікаційні характеристики вчителя, вихователя школи-інтернату, вчителя-дефектолога / Авт. кол. Болтівець С.І., Луговий В.І., Міненко А.С., Нікітенко О.О. – К., 1994. – 28 с.

11. Коваль, Г. П., Деркач Н. І., Наумчук М. М. Методика викладання української мови: навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання». – Тернопіль : Астон, 2008. – 288 с.

12. Кравець Н.П. Корекційна робота з розумово відсталими учнями на уроках літературного читання: навчальний посібник. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 199.

13. Матвеева М. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник / М.П. Матвеева, С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. – 164 с.

14. Методичні рекомендації до занять із соціально-побутової орієнтації у 5-9 класах допоміжної школи. – К.: ІСДО, 1994р.

15. Миронова С.П. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту. Методичні рекомендації / С.П.Миронова // Кам'янець-Подільський, 1998. – 24 с.

16. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – 312 с.

17. Миронова С. П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник / С.П. Миронова. – Кам'янець Подільський : Кам'янець Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – 260 с.

18. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2008. – 204 с.

19. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 304 с.

20. Наказ № 816 від 26.07.2018 "Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями" [Електронний ресурс] // Режим доступу: // <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-1-klasiv-z-intelektualnimi-porushenniyami>

21. Наказ № 917 від 02.07.2019 "Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку" [Електронний ресурс] // Режим доступу: // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/spezialna%20osvita/07/mon-vid-02-07-2019-nmo-917.rar>

22. Наказ № 467 від 01.04.2020 "Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку" [Електронний ресурс] // Режим доступу: // <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-3-klasu-z-porushenniyami-intelektualnogo-rozvitku>

23. Програми для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку (навчальні) [Електронний ресурс] // Режим доступу: // <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/dlya-ditej-z-porushenniyami-intelektualnogo-rozvitku>

24. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» (варіативний модуль «Подорож у життя») для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Міненко А. В., Грикун А. С.). [Електронний ресурс] // Режим доступу: // https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/programi-socz.-pobut.-orientuvann.-podorozh-u-zhittya-5-10-intelektualni-porushennya.docx

25. Прикладна корекційна психопедагогіка: Олігофренопедагогіка: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перер. та допов. / За ред. О.В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2017. – 600 с.

26. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник / В. М. Синьов. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. – 238 с.

27. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник / В. М. Синьов. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – Частина II: Навчання і виховання дітей. – 224 с.

28. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини: підручник / В.М. Синьов, М. П. Матвєєва, О.П. Хохліна. – К.: Знання, 2008. – 359с.

29. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема: навчальний посібник / В. М. Синьов. – К.: Діа, 2007. – 118 с.
30. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі: Курс лекцій: Навчальний посібник/ Упорядники О.В. Гаврилов, О.М. Ляшенко. – Хмельницький: ПП Пантюк С.Д., 2003. – 272 с.
31. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі: Курс лекцій. Частина 2/ Упорядники О.В. Гаврилов, О.М. Ляшенко, Н.І. Королько. – Кам'янець- Подільський: ПП Мошинський В.С., 2006. – 432 с.
32. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 436 с
33. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посібник для студ. вищих пед. закладів освіти / М.М. Фіцула. – К.: Академія, 2000. – 542 с.
34. Хохліна О.П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. – К., 2000.